

KARTA KURSU**rok akademicki 2021/2022**

Kierunek: Psychologia
Forma prowadzenia zajęć: stacjonarne
Stopień: jednolite magisterskie
Rok: II
Semestr: IV (letni)

Nazwa	Psychologia rozwoju człowieka dorosłego
Nazwa w j. ang.	Psychology of adult development

Koordynator	dr Witold Ligęza	Zespół dydaktyczny
		dr Witold Ligęza
Punktacja ECTS*	6	

Opis kursu (cele kształcenia)

Wiedza: Celem kursu jest przekazanie studentom pogłębionej wiedzy na temat specyfiki rozwoju człowieka dorosłego.

Umiejętności: Podczas ćwiczeń studenci rozwiną umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstów z zakresu psychologii rozwojowej i syntetyzowania informacji z kilku źródeł.

Kompetencje społeczne: Ponadto studenci rozwiną świadomość możliwości rozwoju człowieka dorosłego.

Warunki wstępne

Wiedza	Zna podstawy psychologii rozwojowej
Umiejętności	Podstawowe umiejętności w zakresie czytania ze zrozumieniem tekstów naukowych.
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 Ma pogłębioną wiedzę z zakresu rozwoju człowieka dorosłego.	K_W07
	W02 Zna koncepcje rozwoju człowieka w biegu życia i rozumie specyfikę rozwoju człowieka w trzech okresach dorosłości	K_W07
	W03 Ma wiedzę w zakresie wybranych sposobów wspomaganie rozwoju człowieka dorosłego.	K_W10

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 Potrafi samodzielnie, krytycznie posługiwać się literaturą psychologiczną, syntetyzując informacje z kilku źródeł.	K_U02
	U02 Potrafi scharakteryzować rozwój człowieka w okresach dorosłości.	K_U08
	U03 Potrafi zaproponować sposoby wspierania rozwoju człowieka dorosłego.	K_U08

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 Rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobowego i zawodowego człowieka dorosłego.	K_K02
	K02 Ma świadomość ograniczeń badań w zakresie rozwoju człowieka dorosłego.	K_K06
	K03 Ma świadomość tego, że wspomaganie rozwoju człowieka dorosłego (w tym również praca z seniorami) często wymaga współpracy ze specjalistami z innych dziedzin.	K_K02, K_K04

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A	K	L	S	P	E			
Liczba godzin	30		30							

Opis metod prowadzenia zajęć

Kurs odbywa się hybrydowo: wykłady zdalnie w trybie synchronicznym za pomocą platformy MS Teams, ćwiczenia stacjonarnie.

Wykład interaktywny z prezentacją multimedialną i dyskusją grupową.

Ćwiczenia: analiza literatury, ćwiczenia indywidualne i grupowe (rozwiązywanie zadań związanych z poziomem rozwoju w danej sferze np. zadania na myślenie relatywistyczne i dialektyczne), scenki interaktywne (odgrywanie ról), przygotowanie przez uczestników krótkich prezentacji z wyznaczonych zagadnień na podstawie wyznaczonej literatury.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E - l e a r n i n g	G r y d y d a k t y c z n e	Ć w i c z e n i a w s z k o l e	Z a j ę c i a t e r e n o w e	P r a c a l a b o r a t o r y j n a	P r o j e k t i n d y w i d u a l n y	P r o j e k t g r u p o w y	U d z i a ł w d y s k u s j i	R e f e r a t	P r a c a p i s e m n a (e s e j)	E g z a m i n u s t n y	E g z a m i n p i s e m n y	I n n e
W01						X		X		X		X	
W02						X		X		X		X	
W03						X		X		X		X	
U01						X	X	X		X		X	
U02						X	X	X		X		X	
U03						X	X	X		X			
K01								X					
K02								X					
K03								X					

Kryteria oceny	Egzamin testowy (ocena pozytywna = 50% + 1 pkt) Zaliczenie ćwiczeń: poprawna realizacja wyznaczonych zadań (indywidualnych i grupowych). Aktywny udział w zajęciach, obecność obowiązkowa (w przypadku nieobecności wykonanie wyznaczonych zadań w celu odrobienia nieobecności). W przypadku niektórych zadań osoby, które najlepiej je zrealizują mogą otrzymać dodatkowy punkt doliczany do punktacji z egzaminu.
Uwagi	Przedmiot kierunkowy na studiach stacjonarnych, jednolitych magisterskich, kierunek: Psychologia

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady (30h)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Człowiek dorosły – rozwój czy zmiana? Podobieństwa i różnice między specyfiką rozwoju człowieka od narodzin do osiągnięcia dorosłości a rozwojem człowieka dorosłego. Główne koncepcje rozwoju człowieka w biegu życia - wprowadzenie. 2. Rozwój osobowości a kryzysy w rozwoju i rozwój poczucia tożsamości. 3. Rozwój osobowości a kryzys połowy życia 4. Rozwój osobowości w biegu życia (koncepcja Davida Levinsona, przemiany struktury życiowej, rola marzeń w rozwoju) oraz rozwój sfery społecznej - koncepcja Erika Eriksona 5. Rozwój społeczny i podejmowanie ról społecznych a rozwój kompetencji ważnych dla efektywnej realizacji ról społecznych 6. Rozwój psychicznych właściwości (na poszczególnych etapach dorosłości) 7. Rozwój poczucia wspólnoty (sfera społeczna) oraz rozwój sfery emocjonalnej u człowieka dorosłego 8. Rozwój sfery poznawczej - postformalne stadia rozwoju 9. Rozwój sfery poznawczej - koncepcje mądrości 10. Wspomaganie rozwoju (opracowanie i prowadzenie treningów wspomaganie rozwoju) 11. Rozwój w poszczególnych okresach dorosłości z podziałem na sfery życia - rozwój w okresie wczesnej dorosłości – sfera osobowości, społeczna - podsumowanie 12. Rozwój w poszczególnych okresach dorosłości z podziałem na sfery życia - rozwój w okresie wczesnej dorosłości – poznawcza, emocjonalna, fizyczna - podsumowanie 13. Rozwój w okresie średniej dorosłości – sfera osobowości, społeczna – posumowanie 14. Rozwój w okresie średniej dorosłości – poznawcza, emocjonalna, fizyczna – posumowanie 15. Rozwój w okresie późnej dorosłości – sfera osobowości, społeczna, poznawcza, emocjonalna, fizyczna) – podsumowanie
Ćwiczenia (30h)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój poczucia tożsamości w okresie wkraczania w dorosłość 2. Jak wspomagać rozwój tożsamości oraz rozwój w okresie wczesnej dorosłości 3. Jak wspomagać rozwój tożsamości oraz rozwój w okresie wczesnej dorosłości cd. - sfery fizyczna i emocjonalna 4. Wspomaganie rozwoju emocjonalnego dorosłych. 5. Przygotowanie projektu treningu rozwijającego kompetencje emocjonalne 6. Rozwój w okresie wczesnej dorosłości 7. Rozwój w okresie wczesnej dorosłości cd. – sfery: społeczna, osobowości, poznawcza 8. Postformalne stadia rozwoju poznawczego 9. Postformalne stadia rozwoju poznawczego c.d. - analiza problemów z poziomu myślenia relatywistycznego 10. Rozwój w okresie średniej - sfery: fizyczna i emocjonalna, społeczna 11. Rozwój w okresie średniej - sfera osobowości i kryzysy połowy życia oraz sfera poznawcza. 12. Rozwój w okresie późnej dorosłości – sfery: fizyczna, emocjonalna, społeczna 13. Rozwój w okresie średniej i późnej dorosłości - sfery osobowości i poznawcza 14. Wyodrębnianie w danych okresach zmian: progresywnych, regresywnych, obszarów stabilności oraz trudności psychologicznych, z jakimi możemy się spotkać. 15. Analiza, na ile dana zmiana jest powszechna w danym okresie i od jakich czynników zależy.

Wykaz literatury podstawowej

1. Trempała J. (red.) (2011). *Psychologia rozwoju człowieka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN
  - Rozdział 2: Trempała J.: *Natura rozwoju psychicznego*
  - Rozdział 4: Liberska H.: *Teorie rozwoju psychicznego*
  - Rozdział 11: Gurba E.: *Wczesna dorosłość*
  - Rozdział 12: Olejnik M.: *Średnia dorosłość*
  - Rozdział 13: Straś-Romanowska M.: *Późna dorosłość*
2. Boyd D. i Bee H. (2008). *Psychologia rozwoju człowieka*, Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka
  - Część czwarta: *Wczesna dorosłość i wiek średni*
  - Część piąta: *Późna dorosłość i kres życia*.
3. Brzezińska A. (red.) (2005). *Psychologiczne portrety człowieka*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
  - Rozdział 2: Brzezińska I.M.: *Jak przebiega rozwój człowieka?*
  - Rozdział 13: Ziótkowska B.: *Okres wczesnej dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*
  - Rozdział 14: Wojciechowska J.: *Okres wczesnej dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*
  - Rozdział 15: Appelt K.: *Środkowy okres dorosłości. Jak rozpoznać potencjał dojrzałych dorosłych?*
  - Rozdział 16: Ziótkowska B.: *Środkowy okres dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*
  - Rozdział 17: Janiszewska-Rain J.: *Okres późnej dorosłości. Jak rozpoznać potencjał ludzi w wieku podeszłym?*
  - Rozdział 18: Brzezińska A.I. i Hejmanowski Sz.: *Okres późnej dorosłości. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Baltes P.B., Glück J., Kunzmann U. (2004), Mądrość. Jej struktura i funkcja w kierowaniu pomyślnym rozwojem w okresie całego życia [w:] J. Czapiński (red.), *Psychologia pozytywna. Nauka o szczęściu, zdrowiu, sile i innych cnotach człowieka*. (s. 117-146). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Baltes, P. B., Lindenberger, U., & Staudinger, U. M. (1998). Life-spantheory in developmental psychology. In W. Damon & R. M. Lerner(Eds.), *Handbook of child psychology* (5th ed., pp. 1029–1143). Borawski D. (2017). Wspieranie rozwoju mądrości. Perspektywa dialogowa. *Roczniki Psychologiczne*, 3, 545-561
3. Erikson E. (2004), *Tożsamość a cykl życia*, Poznań: Zysk i S-ka.
4. Gałdowa A. (1995), *Powszechność i wyjątek. Rozwój osobowości człowieka dorosłego*, Kraków: Wydawnictwa Księgarni Akademickiej.
5. Kałużna-Wielobób A. (red.) (2015) *Specyfika rozwoju człowieka dorosłego. Procesy, struktury, mechanizmy rozwoju*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek
6. Kałużna-Wielobób, A. (2014). Psychologiczne koncepcje mądrości. *Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja*, 4 (68), 63-79.
7. Kałużna-Wielobób A. (2014). Kryzys połowy życia u kobiet, [w:] D. Kubacka-Jasiecka, K. Mudyń (red.), *Kryzysy i ich przezwyciężanie. Problemy interwencji i pomocy psychologicznej*, (p. 36-55).
8. Kanfer R., Ackerman, Ph., L. (2004). Aging, adult development, and work motivation. *Academy of Management Review*, 29/3, 440–458.
9. Kunzmann U. (2007), Różne podejścia do dobrego życia: emocjonalno-motywacyjny wymiar mądrości, [w:] Linley A., Joseph S. (red.), *Psychologia pozytywna w praktyce*, Warszawa: PWN, s. 284-301.
10. Levinson D. (1986). A conception of adult development. *American Psychologist*, 3-13
11. Oleś P. (2012), *Psychologia człowieka dorosłego. Ciągłość - zmiana – integracja*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
12. Pietrasiński Z. (1990). *Rozwój człowieka dorosłego*. Warszawa: PW „Wiedza Powszechna”
13. Pietrasiński Z. (2001), *Mądrość, czyli świetne wyposażenie umysłu*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.
14. Trempała J. (2006), Rozwój poznawczy, w: Harwas-Napierała B. i Trempała J. (red.), *Psychologia rozwoju człowieka. Rozwój funkcji psychicznych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 13-44.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	20
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	20
	Przygotowanie do egzaminu	30
Ogółem bilans czasu pracy		150
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		6